

Mobiliteitsbrief

mei 2009

voor een duurzaam lokaal mobiliteitsbeleid
10e jaargang, nr 106: verschijnt maandelijks behalve in juli en augustus

De Mobiliteitsbrief biedt lokale overheden informatie over hoe een lokaal duurzaam mobiliteitsbeleid uitgewerkt kan worden in samenwerking met andere partners en overheden.

Alle Vlaamse burgemeesters, schepenen, gemeente- en provincieraadsleden en volksvertegenwoordigers en alle geïnteresseerde mobiliteitsprofessionals krijgen een exemplaar.

Foto: Jerry De Brie

Verkeerseducatie door politiezones

De budgetten van het Verkeersveiligheidsfonds laten toe dat politiezones meer middelen kunnen besteden aan verkeersveiligheid dan 5 jaar geleden. Ook de verkeers- en mobiliteitseducatie heeft hiervan mee kunnen profiteren. Er kwamen meer initiatieven voor jongeren tussen 12 en 18 jaar. In de basisschool is een trend merkbaar om meer te oefenen in de praktijk.

Antwerpen: verkeersbrevetten voor jong en oud

In Antwerpen focust de lokale verkeerspolitie zich op de meest kwetsbare doelgroepen in het verkeer: jonge voetgangers, beginnende fietsers, bromfietsers, jonge bestuurders, motorrijders en senioren. Voor elke groep werd een educatief aanbod uitgekend. De rode draad zijn de 'verkeersbrevetten'.

Foto: Politie Antwerpen

"We proberen zoveel mogelijk in de praktijk te oefenen."

Karen Penneman,
verkeerspolitie Antwerpen

Karen Penneman: "Jaren geleden merkten we een duidelijke nood aan meer praktijkgerichte verkeerslessen in het kleuter- en lager onderwijs. Kinderen hebben het immers erg moeilijk om theorie te koppelen aan praktijk. We vinden het daarom

belangrijk dat ze ook leren fietsen en stappen in het verkeer en niet alleen tussen de schoolbanken. Zo zijn we terechtgekomen bij de brevettenreeks van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV)."

De VSV ontwikkelde zeven brevetten om leerkrachten meer houvast te geven bij het geven van echte praktijklessen. De stappertjes en trappertjes worden met aangepaste verkeersoefeningen getraind op hun vaardigheden, eerst in een beschermde omgeving, daarna in het echte verkeer. Een leerling krijgt een brevet wanneer hij of zij voldoende stap- of fietsvaardig is in het verkeer.

Werkboek

"Voor de oefeningen voor de kleuters kunnen de scholen ondersteuning vragen van de verkeerspolitie", zegt Karen Penneman. "Zij krijgen een week het meestappertjesparcours ter beschikking om mee te oefenen. Daarna geeft de verkeerspolitie een les in de klas en maken we een wandeling in het echte verkeer. Hierbij wordt getest of alles goed ingeoeffend is en zo ja, ontvangen de stappertjes hun brevetje."

De brevetten voor het basisonderwijs organiseren de scholen bijna volledig autonoom. "De scholen krijgen wel logistieke ondersteuning: ze kunnen gebruik maken van een fietsvaardigheidspiste en met het vijfde leerjaar mogen ze een halve dag naar het Provinciaal Verkeerspark in Deurne komen, waar ze het brevet vaardige fietser kunnen halen. Voor het brevet van superfietser werkt de verkeerspolitie samen met een externe partner, de laatste jaren met de Fietsersbond. Zij gaan samen met de zesdeklassers op straat fietsen. Samen met de stad en de VSV stelden we ook een werkboek op dat de leerkrachten haarfijn uitlegt welke vaardigheden de kinderen onder de knie moeten hebben om een brevet te halen. Er staan ook tips in voor de praktische organisatie en handige invul- en overzichtsfiches."

Vijf extra brevetten

"Omdat wij vonden dat ook andere verkeersdeelnemers nood hadden aan educatie en training hebben wij de oorspronkelijke brevettenreeks ook uitgebreid". In totaal zijn er nu 12:

- Stappers: meestapper - startstapper - vaardige stapper - superstapper
- Trappers: startfietser - vaardige fietser - superfietser
- Bromfietsers
- Jonge bestuurders
- Motorrijders
- Senioren
- Gemachtigde opzichters

Foto: politie Antwerpen

Kleuters kunnen in het 'meestapperstraatje' oefenen voor het verkeersbrevet van meestapper.

Croes Controle

Turnhout sensibiliseert jongeren over weekendongevallen

■ Turnhout organiseert dit jaar samen met de politiezone voor de dertiende keer op rij de preventie-actie tegen weekendongevallen, vooral gericht op jongeren. In 2007 kreeg hun project 'Croes controle' de veiligheidsprijs van de provincie Antwerpen.

Foto: Jerry De Brie

"Gedoseerde humor blijkt soms effectiever dan dramatiek."

Bart Geuens, inspecteur politiezone regio Turnhout

"Jongeren van 17 en 18 jaar sensibiliseren is geen eenvoudige opdracht", zegt Bart Geuens van de politiezone regio Turnhout. Hij is al meer dan twintig jaar bezig met preventie bij jongeren. "Ze zijn niet zo gemakkelijk te beïnvloeden. Jongeren van die leeftijd tasten hun grenzen nog af en voelen zich snel geïrriteerd. Wij wilden de uitdaging toch aangaan en zochten naar een formule die hen echt raakt. In al die jaren hebben we ervaren dat je het beste resultaat bereikt door het empathisch vermogen van jongeren te prikkelen. We tonen hen daarom vooral het verhaal achter de feiten. We gaan met andere woorden op zoek naar de ware toedracht van een aantal weekendongevallen. We vertellen het feitenrelaas van iedere aanrijding die we in beeld brengen. Daaruit blijkt telkens dat een fatale crash dikwijls voorafgegaan wordt door heel banale omstandigheden die iedereen herkent en waaruit leerlingen de conclusie kunnen trekken 'zoiets had ook mij kunnen overkomen'. Van daaruit zoeken we naar oplossingen die zulke ongevallen hadden kunnen voorkomen."

Geen spatje bloed

Geuens: "Ons project beklijft zonder een druppel bloed te tonen. De zeldzame confronterende beelden worden goed gekaderd, waardoor ze niet in sensatie verglijden. Wij brengen dus heel bewust geen foto's van slachtoffers in beeld. We proberen alles zo positief mogelijk te benaderen: we moedigen de jongeren bijvoorbeeld aan om als passagier of bestuurder blij te geven van hun maturiteit en zin voor verantwoordelijkheid."

Al het projectmateriaal van Croes Controle wordt aangeboden op een cd-rom. Het kan vrij gebruikt worden om gelijkaardige projecten op te zetten in andere politiezones. Prijs: 15 euro. Bestellen kan bij de Vlaamse Stichting Verkeerskunde: www.verkeerskunde.be/publicaties/educatie (kijk bij Secundair onderwijs).

Croes Controle

- Evenement gedurende twee weken per schooljaar waarvoor alle scholen uit Turnhout en Kasterlee zich kunnen inschrijven. Een sessie duurt een halve dag en verloopt in vier stappen.
- Voor 900 leerlingen van het vijfde en zesde jaar in het secundair onderwijs (17- en 18-jarigen).
- Partners: Autorijscholen, stedelijke jeugddienst. Aan het project werken 1 politiemedewerker en 3 medewerkers van de preventiedienst van de stad Turnhout mee. Om aan te leunen bij de actualiteit zijn er ook contacten met VAB, BIVV, JAC, Responsible Young Drivers,...

Onthaal

Onthaal in een verduisterde zaal met een party-sfeer.

Info

Powerpointpresentatie, TV-reportages, cijfermateriaal, enquête-resultaten en foto's over weekendongevallen, rijden onder invloed en de veiligheidsgordel.

Foto: Jerry De Brie

Actie

- Het verhaal van Kevin, een slachtoffergetuigenis.
- Inlevingsessies rond dronkenschap, bijvoorbeeld hindernissenparcours met promillebril.
- Een evacuatieproef, een crash- of tuimelwagen en een video tonen het nut van de gordel.

Foto: Jerry De Brie

Evaluatie + wedstrijd

Evaluatieformulier + een klassikale wedstrijd met vragen over de sessies. De winnaars krijgen een cheque voor een rijles.

Mechelen: van infosessies tot grote evenementen

■ De politiezone Mechelen bereidt elk jaar vier educatiemomenten voor gericht op verschillende leeftijden. Zowel fietsers, bromfietzers als aankomende autobestuurders komen aan bod.

Leerlingen van het zesde leerjaar leggen een fietsexamen af op de openbare weg.

“Door de leerlingen samen te brengen op mobiliteits-evenementen kunnen we veel meer jongeren bereiken.”

Stefaan Vanlombeek,
verkeerspolitie Mechelen

Stefaan Vanlombeek: “Mechelen heeft ongeveer 9.000 leerlingen in het lager onderwijs en 10.000 in het secundair onderwijs. Ons politiekorps heeft niet de mankracht om aan al die leerlingen in de klas verkeersles te gaan geven. We vangen dat op door mobiliteitsevenementen te organiseren voor allerlei leeftijden waarbij we de leerlingen uit verschillende scholen samenbrengen. Dat vergt heel wat organisatie, maar het werkt. Dergelijke acties zijn alleen maar mogelijk dankzij de financiering via het Verkeersveiligheidsfonds. Vooral de actie ‘Wel jong niet gek’ kent veel succes. We bereiken er nagenoeg alle leerlingen mee van het zesde middelbaar. De meesten zijn danig onder de indruk na een bezoek aan dit evenement omdat we zo levensecht mogelijk proberen te werken.”

Fietsevenement

- Vierdaags evenement met sessies van een halve dag: preventie rond dode hoek met een echte vrachtwagen, verkeersles over de fietsuitrusting en de kledij, kennistest, fietsbehendigheidsparcours en training op het verkeerspark. Leerlingen van het zesde leerjaar leggen een fietsexamen af waarbij ze 5 km individueel fietsen tot in het centrum van de stad. 23 observatoren langs het parcours beoordelen elke kandidaat.
- Voor 1.200 leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar van het basisonderwijs (11- en 12-jarigen).
- Partners: Provincie, VSV, Fietsersbond, gemeenschapswachten en andere ambtenaren (als steward of observator).

Bromfietspreventie & fietsbehendigheid

- Preventieweek met sessies van een halve dag: theoretisch deel over de plaats van de (brom)fiets op de weg, de mogelijke gevolgen van het opfokken van bromfietsen en van alcohol, praktijkgerichte tests op een

bromfietsimulator of een echte bromfiets, behendigheidsparcours voor fietsers met promillebril, ...

- Voor 600 leerlingen van het vierde middelbaar (15- en 16-jarigen). Vooral TSO en Beroepsscholen nemen hieraan deel.
- Partners: MAG, DUS, ikbenvoor, gemeenschapswachten.

Wel jong, niet gek

- Vierdaags evenement met sessies van een halve dag om jongeren te wijzen op de gevaren van weekendongevallen: workshops en presentaties rond snelheid, alcohol en drugs in het verkeer, risico's als gevolg van jeugdigheid, onervarenheid, vermoeidheid en het niet dragen van de gordel (tuimelwagens, crashwagens, vallende auto van op 17 meter hoogte, de brandweer komt ter plaatse een persoon uit een autowrak bevrijden, ...)

- Voor 1.200 leerlingen van het vijfde en zesde jaar in het secundair onderwijs (17- en 18-jarigen).
- Partners: brandweer, MUG, ikbenvoor, DUS, preventiedienst, gemeenschapswachten en andere stadsdiensten. Gebaseerd op het project Croes Controle.

Train de trainer

- Infosessies voor leerkrachten van het basisonderwijs om hen te ondersteunen bij het geven van verkeerslessen. Leerkrachten krijgen een dvd-pakket dat ze in de les kunnen gebruiken en tips om leerlingen te begeleiden op het provinciaal verkeerspark.
- Partners: Vlaamse Stichting Verkeerskunde (Duurzaam naar school).

Congres Verkeersveiligheid op 20 mei

Doelgroepsspecifieke verkeerseducatie voor jongeren

Op het Congres Verkeersveiligheid van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde is onder meer een bijdrage geprogrammeerd rond doelgroepsspecifieke verkeerseducatie bij jongeren. Kris Brijs (post-doctoraal navorsers Instituut voor Mobiliteit, Universiteit Hasselt) en Rob Ruyter (professor-doctor Capaciteitsgroep Arbeids- en Sociale Psychologie, Universiteit Maastricht) gaan vanuit een theoretische invalshoek nader in op verkeerseducatie bij jongeren. Voor het

Jaarboek Verkeersveiligheid, dat naar aanleiding van dit congres verschijnt, schreven beide deskundigen een bijdrage over dit onderwerp.

- Congres Verkeersveiligheid: 20 mei, Lamotsite Mechelen, 90 euro (inclusief het jaarboek verkeersveiligheid), meer info en inschrijvingen: www.verkeerskunde.be
- Jaarboek Verkeersveiligheid bestellen? Dat kan vanaf 21 mei 2009 via www.verkeerskunde.be

Website legt oefenroutes uit in het echte verkeer

■ De politiezone Damme/Knokke-Heist lanceerde begin mei een nieuwe website die leerkrachten en ouders alles vertelt over de verkeers- en mobiliteitseducatieve route.

“Kinderen moeten ook kunnen oefenen in het echte verkeer.”

Jan Bonneure, verkeersofficier
politiezone Damme/Knokke-Heist

De politiezone Damme/Knokke-Heist experimenteerde dit schooljaar in een paar scholen met de “VEMOE-mobiel” (de verkeers- en mobiliteitseducatiemobiel). De VEMOE-mobiel is een afgeschreven politiecombi gevuld met educatief materiaal die - met of zonder begeleider - ter beschikking gesteld wordt van de basisscholen. Met het materiaal kunnen de kinderen in een beschermde omgeving fietsvaardigheid en verkeersvaardigheid aanleren. “Na het oefenen in een beschermde omgeving moet er onder goede begeleiding geoefend worden in het echte verkeer. Daarom richten we vanaf volgend schooljaar ook drie VEMOE-routes in”, zegt verkeersofficier Jan Bonneure.

De VEMOE-routes (verkeers- en mobiliteitseducatieve routes) omvatten twaalf oefeningen. Jan Bonneure: “We kozen voor ‘levensbedreigende’ verkeerssituaties: de dode hoek, de voorrangregels, de verkeerslichten, de tekens van een agent, links en rechts afslaan, rond een hindernis fietsen, ... Vanaf volgend schooljaar oefenen onze lesgevers met leerkrachten en (groot)ouders met alle 800 leerlingen van het zesde leerjaar. De oefeningen worden ter plaatse geafficheerd. Een eindejaarsstudent informaticabeheer van het Sint-Jozefinstituut te Brugge ontwikkelde als onderdeel van zijn eindwerk ook een website die de oefeningen uitlegt: www.vemoe.be. Deze website zal via verschillende kanalen aan leerkrachten en (groot)ouders bekend gemaakt worden.”

STOP-principe

VEMOE staat voor verkeers- en mobiliteitseducatie. Ook aan dat laatste wordt op de route aandacht geschonken. De route passeert bijvoorbeeld langs een halte van De Lijn waar de kinderen leren hoe ze de dienstregelingen moeten lezen. Jan Bonneure: “Ik vind het ook onze taak om de toekomstige generaties te leren kiezen voor duurzame verplaatsingen. Door ze daarmee van kindsbeen af in contact te brengen, creëer je een groter draagvlak voor later. Er is ook een sociale component: door kinderen in contact te brengen met bijvoorbeeld het busvervoer, vergroten we hun sociale contacten en vaardigheden.”

Verkeersveiligheidsfonds

De politiezone Damme Knokke-Heist kreeg vorig jaar bijna 370.000 euro uit het Verkeersveiligheidsfonds. Bonneure: “Dankzij dit geld konden wij heel wat inspanningen doen voor educatie. De VEMOE-mobiel en de drie VEMOE-routes hebben samen zo’n 100.000 euro gekost. Toch niet zo’n groot bedrag om elk jaar om en bij de 800 kinderen uit het zesde leerjaar wat veiliger op de fiets te zetten op weg naar de middelbare school.”

- Meer info over de VEMOE-route: www.vemoe.be
- Meer info over de VEMOE-mobiel en de aanpak van verkeers- en mobiliteitseducatie in Damme/Knokke: Mobiliteitsbrief nr.89, oktober 2005. Zie ook mobieltvlaanderen.be/convenants (mobiliteitsbrief - nr 89).

Op www.vemoe.be worden alle oefeningen uitgelegd voor ouders en leerkrachten die zelf met kinderen op de route willen oefenen.

Goed om weten

■ Studievoormiddag ‘Veilige wegen en kruispunten’

Eind mei verschijnt het nieuwe vademecum ‘Veilige wegen en kruispunten’, met algemene richtlijnen en tips voor veilig wegontwerp. Het vademecum wordt uitgebreid voorgesteld op een studievoormiddag op 28 mei. Ook de stand van zaken van het project ‘Gevaarlijke punten’ komt er aan bod.

- **Wanneer:** donderdag 28 mei
- **Waar:** Lamotsite, Mechelen
- **Voor wie:** gemeenten en andere geïnteresseerden
- **Inschrijvingen:** www.wegen.vlaanderen.be/studiedag28mei
- **Meer info:** ilse.luybaerts@mow.vlaanderen.be

■ VSV-ontmoetingsdag ‘Kijken, ontmoeten en opsteken’

Na een jaar met allerlei cursussen, studiedagen en congressen, nodigt de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV) u bij het begin van de zomer van harte uit op een ontmoetingsdag voor (oud-)cursisten en andere geïnteresseerden. Op deze halve dag willen we het nuttige aan het aangename koppelen en biedt de VSV u de mogelijkheid om nieuwe contacten te leggen of bestaande relaties te onderhouden. Onder het motto ‘Kijken, ontmoeten en opsteken’ nodigt de VSV u uit om deel te nemen aan een stadsverkenning in Mechelen op het vlak van duurzame mobiliteit en ruimtelijk beleid. Er is een ruim aanbod aan verkeerskundige wandelingen, over uiteenlopende onderwerpen.

- **Waar:** Mechelen

- **Wanneer:** 18 juni 2009
- **Meer info:** frederik.mollen@verkeerskunde.be of www.verkeerskunde.be

■ Decreet en omzendbrieven

Via www.mobieltvlaanderen.be/convenants vindt u het Decreet van 20 maart 2009 betreffende het mobiliteitsbeleid en drie nieuwe omzendbrieven van het Departement Mobiliteit en Openbare werken (MOW/2009/01, MOW/2009/02, MOW/2009/03). Binnenkort verschijnen er op dezelfde website volledig geactualiseerde en ook nieuwe teksten over het gemeentelijk mobiliteitsplan (de drie fasen), het actieplan, de werkdoelstellingen A-B-C, de sneltoets en de drie stappenplannen). Wij houden u op de hoogte.

De Mobiliteitsbrief biedt lokale overheden informatie over hoe een lokaal duurzaam mobiliteitsbeleid kan uitgewerkt worden i.s.m. andere partners en overheden.

Website: www.mobieltvlaanderen.be/convenants/. **Abonnement:** www.mobieltvlaanderen.be/ (tijdschriften en nieuwsbrieven). **Redactieadres:** Sandra De Bel, Kluwer, Motstraat 30, 2800 Mechelen, sandra.debel@kluger.be. **Redactieraad:** Dominique Ameele (MOW), Filip Boelaert (kabinet minister Crevits), Erwin Debruyne (VVSG), Stijn Dergent (VSV), Anneleen De Smedt (Agentschap Wegen en Verkeer), Frans Helon (MOW), Willy Miermans (Hogeschool voor Verkeerskunde), Marc Nuytemans (De Lijn), Dirk Verhoeven (MOW), Lieslotte Wackenier (kabinet minister Van Brempt). **Verantwoordelijke uitgever:** ir. Fernand Desmyter, departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW), Koning Albert II-iaan 20 bus 4, 1000 Brussel. © 2009 Vlaamse overheid Departement Mobiliteit en Openbare Werken.